

Politisk kommunikation - demokratiets hjælper eller modstander?

**Synopsis
Politisk kommunikation,
synopsiseksamen, januar 2003.**

LONE SEWERIN

Underviser: Per Rystrøm

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	Side 3
2. Valg af tekster, problemstilling	Side 3
3. Definitioner, afgrænsning og synopsisens opbygning	Side 3
4. Politisk kommunikation ifølge McNair	Side 4
5. Politisk kommunikation ifølge Cook	Side 4
6. Opsummering: Sammenligning af McNair og Cook	Side 5
7. Oplæg til diskussion	Side 5

Litteraturliste

Petitur

Indhold: 1005 ord / 3 normalsider

1. Indledning

Folketingsvalget i 2001 blev historisk. Ikke kun fordi Venstre vandt valget og overtog statsministerposten fra Socialdemokratiet - men også fordi selve valgkampen foregik med helt nye våben¹: spindoktorer, fokusgrupper og strategisk kommunikation.

Hvis Danmark følger mønsteret fra bl.a. Storbritannien, er dette kun en spæd begyndelse. Men hvordan kan denne udvikling påvirke det danske demokrati? Hvilken betydning har professionaliseringen af politisk kommunikation for politikerne, pressen og den almindelige dansker? Det er temaet for denne synopsis.

2. Valg af tekster, problemstilling

I denne synopsis vil jeg redegøre for to forskellige tilgange til politisk kommunikation: Brian McNair² og Timothy E. Cook³. Redegørelsens formål er at danne basis for en diskussion af følgende problemstilling:

Er øget brug af politisk kommunikation fremmende eller hæmmende for demokratiet i Danmark?

Jeg har valgt at tage udgangspunkt i McNair og Cook, fordi de anskuer politisk kommunikation fra hver sin vinkel: McNair tager udgangspunkt i liberalistisk demokratiteori, mens Cook anlægger en nyinstitutionel optik. Dermed betoner McNair og Cook forskellige aspekter af politisk kommunikation - aspekter, som kan genfindes i argumentationen i de øvrige tekster i mit petitum.

3. Definitioner, afgrænsning og synopsisens opbygning

- Politisk kommunikation definerer jeg som målrettet kommunikation om politik⁴.
- Demokrati definerer jeg som liberalt demokrati⁵.

Konkret afgrænser jeg mig til at beskæftige mig med den politiske kommunikation, der fandt sted umiddelbart før, under og efter de to seneste folketingsvalg. Min analyse og konklusion vil derfor gælde det danske, repræsentative demokrati, der bygger på den demokratiske styringskæde⁶.

Synopsen er bygget op på følgende måde:

Efter de indledende afsnit præsenterer jeg kort McNairs og Cooks syn på politisk kommunikation. Afsnit 6 opsummerer ligheder og forskelle mellem McNair- og Cook-teksterne. Afsnit 7 viser, hvordan jeg ønsker at besvare ovennævnte problemstilling ved eksamen. Via en række diskussionsspørgsmål angiver jeg, hvordan jeg kan komme hele vejen rundt om problemstillingen og samtidig anvende alle temablokkene i mit petitum.

Som det fremgår, er synopsen tænkt som fundament for eksamen, hvor jeg primært ønsker at analysere og diskutere, om den øgede brug af politisk kommunikation er fremmende eller hæmmende for det danske demokrati. Synopsen har derfor et forklarende og hypotetisk præg. Analysen, diskussionen og konklusionen vil jeg gemme til eksamen.

---

¹ JØNSSON, Rasmus og Ole LARSEN (2002): *Professionel politisk kommunikation - et studie af 20 dages valgkamp*. København: Akademisk forlag. Side 9: "...Også i den politiske kommunikation under valgkampen var der tegn på bevægelser, der må betegnes som historiske..."

² MCNAIR, Brian (1995): *An Introduction to Political Communication*. London: Routledge.

³ COOK, Timothy E. (1998): *Governing With the News. The News Media as a Political Institution*. Chicago: The University of Chicago Press.

⁴ Definitionen følger MCNAIR (1995), side 4: "purposeful communication about politics".

⁵ Ibid., side 16-17.

⁶ MADSEN, Morten et al (1995): "De mange idealer i dansk politik: En introduktion". Artikel i MADSEN, Morten et al (red.) (1995): *Demokratiets mangfoldighed: Tendenser i dansk politik*. Side 9-29. Figur 1, side 9: Den parlamentariske styringskæde består af **folket**, der vælger **Folketinget**, der udpeger og kontrollerer **regeringen**, der styrer **forvaltningen**, der slutter kæden ved at administrere **folket**.

4. Politisk kommunikation ifølge McNair

McNairs argumentation bygger grundlæggende på liberalistisk demokratiteori, som indebærer et konstitutionelt demokrati med rationelle deltagere. Med afsæt heri tildeler McNair medierne fem opgaver i et (liberal-)demokratisk samfund⁷:

- At informere borgerne.
- At "uddanne" borgerne til at deltage i demokratiet.
- At give rum for den offentlige mening.
- At være borgernes vagthund i forhold til politiske institutioner.
- At være talerør for politiske synspunkter.

Ifølge McNair foregår politisk kommunikation i et samspil mellem politiske organisationer/aktører, medier og borgere⁸. Medierne har en central dobbeltrolle som *formidler* og *fortolker* af kommunikationen mellem de politiske aktører og borgerne⁹. For organisationerne/aktørerne får den politiske kommunikation derfor to hovedformål: at *formidle* et budskab ved at *påvirke* mediernes fortolkning heraf.

I forhold til min problemstilling er spørgsmålet, om den politiske kommunikation fremmer eller hæmmer disse fem demokratiske opgaver for medierne. McNair opsummerer "for" og "imod" argumenterne i to grupper:

- De romantiske pessimister¹⁰ mener, at den påvirkning/manipulation, som er en del af politisk kommunikation, er ødelæggende for demokratiet, bl.a. fordi den gør det vanskeligt for borgerne at deltage demokratisk på baggrund af rationelle valg.
- De pragmatiske optimister¹¹ ser derimod politisk kommunikation som en styrkelse af demokratiet - den politiske proces er blevet gjort mere åben end tidligere, og borgerne er kompetente nok til at gennemskue forsøg på manipulation.

5. Politisk kommunikation ifølge Cook

Cooks analyse af politisk kommunikation tager udgangspunkt i nyinstitutionalistisk organisationsteori. Han ser nyhedsmedierne som politiske institutioner. Medierne er *politiske*, fordi de beskæftiger sig med "hvem i samfundet der får hvad hvornår"¹². Og medierne er *institutioner*, fordi de agerer ensartet ud fra rutiner, normer, værdier og beslutningsprocedurer, som er udviklet gennem "vedvarende konflikt og dominans"¹³. Medierne er samtidig *organisationer*, som søger at overleve i utrygge/uforudsigelige omgivelser ved udadtil at konkurrere med tilsvarende organisationer og indadtil ved at efterligne konkurrenterne og leve op til professionskrav¹⁴.

Ifølge Cook styres journalister derfor af fælles normer, som f.eks. nyhedskriterier¹⁵ og selvforståelsen som demokratiets objektive¹⁶ vagthund. Medierne er homogene organisationer, der på forudsigelig vis konkurrerer med og efterligner hinanden¹⁷. Dette medfører, at medierne:

- Informerer om politikernes holdninger¹⁸,

⁷ MCNAIR (1995), side 21ff: "we may now suggest five functions of the communication media..."

⁸ Ibid., side 5, fig. 1.1.

⁹ Ibid., side 11: "In democratic political systems..."

¹⁰ Ibid., side 209-210: "One might be said to be pessimistic..."

¹¹ Ibid., side 210: "The 'pragmatic optimists', by contrast, invite us to embrace..."

¹² COOK (1998), side 66: Definitionen tillægges Samuel Huntington og Jorge Dominguez: "Politics - that is, deciding who gets what..."

¹³ Ibid., side 66: "To the extent..."

¹⁴ Ibid., side 69: "DiMaggio and Powell proposes..."

¹⁵ Ibid., side 73: "...journalists follow established rules and routines for coming up with the news".

¹⁶ Ibid., side 74: "...the 'strategic ritual' of objectivity".

¹⁷ Ibid., side 78: "Journalistic competition, in other words, does not push reporters toward the exclusive 'scoop' but instead toward risk-averse consensus".

¹⁸ COOK (1998), side 87: "...work to emphasize official action".

- informerer ud fra journalisters fælles normer¹⁹
- og følgelig skaber nyheder ud fra forhandling med kilderne (politikere)²⁰.

For Cook er politisk kommunikation altså lig med forhandling mellem journalisterne og deres kilder. Journalisterne opfattes som politiske aktører på lige fod med politikere, interesseorganisationer m.v., og disse aktører er gensidigt afhængige af hinanden. Journalisterne har brug for kildernes oplysninger, og kilderne har brug for journalisterne som talerør. Resultatet bliver, vurderer Cook²¹, at medierne har overvægt af nyheder, der involverer den politiske magtelite, men at disse historier samtidig skæres til efter journalistiske nyhedskriterier. Eliten har altså lettere ved at komme til orde i medierne - men dens budskaber filtreres samtidig af medierne.

6. Opsummering: Sammenligning af McNair og Cook

Skemaet herunder opsummerer hovedpointerne i McNair og Cooks syn på politisk kommunikation:

	McNair	Cook
Teoretisk udgangspunkt	Liberalisme / liberal demokratiteori	Nyinstitutionalisme / organisationsteori
Mediernes rolle	At underbygge demokratiet	Organisation, styret af normer og rutiner. Placeres blandt politiske institutioner
Hvad er politisk kommunikation?	Samspil mellem politiske aktører, medier og borgere. Medier i central rolle som formidler og fortolker	Forhandling om nyhedsværdi mellem politiske aktører.
Konsekvenser af politisk kommunikation	To yderpunkter: • Manipulation, ødelæggende for demokratiet • Større åbenhed om beslutninger, styrkelse af demokratiet.	Overvægt af historier med/om den politiske elite. Historierne vinkles dog efter journalistiske værdikriterier.

7. Oplæg til diskussion

En diskussion af min problemstilling kan tage udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvilke styrker og svagheder har henholdsvis McNairs og Cooks tilgang til politisk kommunikation? (Blok 1).
- Hvordan vil henholdsvis McNair og Cook analysere brugen af politisk kommunikation under de seneste to folketingsvalg? (Blok 1, 2 og 3).
- Fællestræk mellem politisk kommunikation i Danmark og Storbritannien? (Blok 2, 3 og 4).
- Svarer de nyeste tendenser i dansk journalistik til McNairs og/eller Cooks beskrivelser? (Blok 1 og 5).
- Besvarelse af problemstilling: Er udviklingen indenfor politisk kommunikation - eksemplificeret ved de seneste to folketingsvalg - gavnligt eller skadeligt for demokratiet i Danmark? (Blok 1-5).

¹⁹ F.eks. normen om nyhedskriterier, hvilket betyder, at historien ikke nødvendigvis vinkles efter politikernes ønsker. Jævnfør COOK (1998), side 87: "...by means of agreed-upon production values...that is not always so beneficial to those official actors".

²⁰ Ibid., side 87: "...the news is the result of recurring negotiations...".

²¹ Ibid., side 91: "The result of all these negotiations..."

Litteraturliste

COOK, Timothy E. (1998):

Governing With the News. The News Media As a Political Institution.

Chicago: The University Of Chicago Press.

JØNSSON, Rasmus og Ole LARSEN (2002):

Professionel politisk kommunikation - et studie af 20 dages valgkamp.

København: Akademisk forlag.

MADSEN, Morten et al (1995):

"De mange idealer i dansk politik: En introduktion".

Artikel i MADSEN, Morten et al (red.)(1995):

Demokratiets magfoldighed: Tendenser i dansk politik .

København: Forlaget Politologiske Studier. Side 9-29.

MCNAIR, Brian (1995):

An Introduction to Political Communication .

London: Routledge.

Petitur 1
Politisk kommunikation,
synopsiseksamen, januar 2003.

LONE SEWERIN

Titel på synopsis: Politisk kommunikation - demokratiets hjælper eller modstander?
Underviser: Per Rystrøm

Blok 1: Teori om politisk kommunikation: 547 sider

COOK, Timothy E. (1998):
Governing With the News: The News Media as a Political Institution.
Chicago: The University of Chicago Press. 289 sider

MCNAIR, Brian (1995):
An Introduction to Political Communication.
London: Routledge. 235 sider

NORRIS, Pippa og David SANDERS (2001):
Knows Little, Learns Less? An Experimental Study of the Impact of the Media on Learning.
Boston: John F. Kennedy School of Government, Harvard University,
Faculty Research Working Paper Series.
Fundet på følgende internetadresse (7/12 2002):
[http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP01-037/\\$File/rwp01_037_norris.pdf](http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP01-037/$File/rwp01_037_norris.pdf) 23 sider

Blok 2: Teknikken i politisk kommunikation: 279 sider

DEARING, James W og Everett M. ROGERS (1996):
Agenda-Setting.
Thousand Oaks: Sage Publications.
Kapitel 1 (side 1-23: 23 sider), 4 (side 54-71: 18 sider) og 6 (side 88-100: 13 sider) 54 sider

NORRIS, Pippa et al (1999):
On Message. Communicating the Campaign.
London: Sage Publications. 218 sider

LUNTZ, Frank I. (1994): "Focus Group Research in American Politics".
Artikel bragt i *The Polling Report*, 16/5 1994.
Fundet på følgende internetadresse (7/12 2002)
<http://www.pollingreport.com/focus.htm> 4 sider

LUNTZ, Frank I. (1994): "The Makings of a Good Focus Group".
Artikel bragt i *The Polling Report*, 30/5 1994.
Fundet på følgende internetadresse (7/12 2002)
<http://www.pollingreport.com/focus.htm> 3 sider

Petitur 1 i alt: 826 sider

Petitum 2
Politisk kommunikation,
synopsisseksamen, januar 2003.

LONE SEWERIN

Titel på synopsis: Politisk kommunikation - demokratiets hjælper eller modstander?
Underviser: Per Rystrøm

Blok 3: Danske folketingsvalg: 263 sider

ANDERSEN, Johannes et al (1999):

Vælgere med omtanke - en analyse af folketingsvalget 1998.

Århus: Systime. Kapitel 3 (side 29-37: 9 sider), 12 (side 115-126: 12 sider),
14 (side 137-150: 14 sider) og 16 (side 161-173: 13 sider)

48 sider

ANDERSEN, Jørgen Goul (2002):

Valgkampen 2001: Vælgernes politiske dagsorden.

Arbejdsrapport nr. 12 fra *Det Danske Valgprojekt*

Fundet på følgende internetadresse (7/12 2002):

<http://www.socsci.auc.dk/election/arbejdsrapporter/valgrapportnr12.pdf>

14 sider

JØNSSON, Rasmus og Ole LARSEN (2002):

Professionel politisk kommunikation - et studie af 20 dages valgkamp.

København: Akademisk forlag.

190 sider

RYSTRØM, Per (2002):

"Når strategi bliver til politisk kommunikation - en analyse af folketingsvalget 2001"

Artikel i *Politologiske Studier*, nr.1, marts 2002, side 5-16

11 sider

Blok 4: Britiske forhold: 400 sider

JONES, Nicholas (2001):

The Control Freaks. How New Labour Gets Its Own Way.

London: Politico's.

378 sider

FAIRCLOUGH (2000):

New Labour, New Language. Pamfletudgave

Fundet på følgende internetadresse (7/12 2002):

<http://www.uoc.edu/humfil/nlc/CA-15egf.doc>

22 sider

Blok 5: Om journalistik: 314 sider

BRO, Peter (1998):

Journalisten som aktivist. Om presse, politik og demokratisk dialog.

København: Fremad.

113 sider

BRO, Peter (2000):

"Public journalism - historien, holdningerne og håndværket bag den nye aktivistiske journalistik".

Artikel skrevet til *CFJEs Videnbase*.

Fundet på følgende internetadresse (7/12 2002):

<http://www.cfje.dk/cfje/vidbase.nsf/ID/VB00317231>

6 sider

Politisk kommunikation - demokratiets hjælper eller modstander?
Synopsisseksamen (1800 sider) • Januar 2003
Lone Sewerin

- LUND, Anker Brink (2000):
Først med det sidste. En nyhedsuge i Danmark.
Århus: Ajour. Side 7-152 145 sider
- MOGENSEN, Lars Trier (2002):
"DAGENS debat om morgendagens verden. Et forum for
fritænkere, der udfordrer dogmatikere og medløbere".
Artikel i særudgave af dagbladet *DAGEN*, husstandsomdelt i oktober 2002.
Side 7, sektion B 1 side.
- PEDERSEN, Ove K. et al (red.):
Politisk journalistik.
Århus: CFJE. Kapitel 4 (side 145-168: 24 sider) og 6 (side 221-246: 24 sider) 48 sider
- WAHL-JØRGENSEN, Karin (2002):
"En demokratisk vision? DAGENS opgør med læserdebat er selvmorderisk gambit".
Artikel i særudgave af dagbladet *DAGEN*, husstandsomdelt i oktober 2002.
Side 7, sektion B. 1 side

Petitum 2 i alt: 977 sider